

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
А288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ АДВОКАТСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ КІБЕРЗАГРОЗ

Стрімка цифровізація адвокатської діяльності, перехід до електронного документообігу та використання хмарних технологій суттєво підвищують ризики витоку конфіденційної інформації. Традиційні механізми збереження адвокатської таємниці вже не відповідають сучасним кіберзагрозам. Тому постає потреба у формуванні комплексної системи інформаційної безпеки адвокатської діяльності, що поєднує правові, організаційні та технічні заходи захисту даних.

Фундаментальною основою правосуддя та ключовою передумовою реалізації права на захист є інститут адвокатської таємниці. Він являє собою не просто професійний обов'язок, а непорушний принцип. Він забезпечує клієнту можливість повністю довіряти своєму захиснику, не побоюючись розголошення наданої інформації. Цей принцип знайшов своє закріплення у міжнародних правових актах та в національному законодавстві. Вони разом формують міцний юридичний щит коло взаємодії «адвокат-клієнт».

На міжнародному рівні такі документи, як Рекомендація № R (2000) Комітету міністрів Ради Європи та Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, встановлюють найвищі стандарти конфіденційності. Вони наголошують на безстроковому та абсолютному характері обов'язку адвоката зберігати таємницю. Це означає, що обов'язок не припиняється із завершенням справи, розірванням договору чи навіть смертю клієнта, гарантуючи повний захист його інтересів.

Ці міжнародні стандарти були повною мірою введені в українське законодавство. Наприклад, у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вимога дотримуватися принципу конфіденційності піднесена до рівня присяги адвоката України. Стаття 22 цього ж Закону надає надзвичайно широке визначення предмету адвокатської таємниці. Вона включає до нього будь-яку інформацію, що стала відома адвокату про клієнта. Важливо, що обов'язок її збереження поширюється не лише на самого адвоката, а й на його помічників, стажистів та інший технічний персонал[1].

Стрімка цифровізація юридичної практики створила водночас і безпрецедентні виклики для безпеки. Технології, що спрощують роботу, також розширюють спектр можливих атак. Сучасний адвокат

стикається з цілим арсеналом кібернебезпек, кожна з яких здатна завдати нищівної шкоди:

віруси-шифрувальники не просто блокують доступ до робочих файлів з вимогою викупу, а й часто вдаються до тактики «подвійного вимагання», погрожуючи опублікувати викрадені дані клієнтів у відкритому доступі;

шпигунське програмне забезпечення (spyware) може непомітно збирати дані, включно з натисканнями клавіш, копіювати документи та навіть записувати розмови, що дозволяє зловмисникам відстежувати розробку стратегії захисту в реальному часі;

фішингові атаки (phishing). Через підроблені електронні листи чи сайти, що імітують офіційні ресурси, зловмисники прагнуть викрасти паролі. Успішна атака може надати доступ до всієї поштової скриньки адвоката, а отже — до багаторічної історії комунікації з клієнтами;

Атаки типу «людина посередині» (man-in-the-middle) під час використання незахищених публічних мереж Wi-Fi (наприклад, у судах чи кафе); зловмисники можуть перехоплювати та навіть змінювати дані, якими обмінюються адвокат і клієнт.

У таких умовах кіберобізнаність перетворюється з бажаної навички на невіддільну частину професійної етики та компетенції адвоката. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» відносить конституційні права і свободи людини до об'єктів кіберзахисту. У науковій спільноті зазначають, що нормативне закріплення адвокатури серед суб'єктів гарантування кібербезпеки, поряд з державними органами, сприяло б розвитку кібернетичної етики та значному підвищенню загального рівня захищеності в юридичній професії [2].

Аналіз стану інформаційної безпеки в адвокатській діяльності дав тривожні результати: незважаючи на стрімкий розвиток технологічних засобів захисту, найбільш суттєві недоліки криються в організаційних заходах та системних прогалинах законодавства. Часто саме «людський фактор» та слабкі внутрішні політики зводять нанівець складні технічні рішення. Велика кількість витоків конфіденційної інформації до сих пір пов'язана з фізичними носіями. Залишені на столі документи, їх неправильна утилізація без використання шредеру, неконтрольований доступ сторонніх осіб (наприклад, кур'єрів чи прибиральників) до офісних приміщень створюють елементарні, але вкрай небезпечні вразливості.

Окремою гострою проблемою, що поза межами технічно-організаційної безпеки, є проведення обшуків у приміщеннях адвокатів. Хоча національне законодавство передбачає обов'язкову присутність представника ради адвокатів регіону під час таких слідчих дій, ця норма містить суттєву прогалину. Так, формальна неявка представ-

ника, за умови його завчасного попередження, не перешкоджає проведенню обшуку. На практиці це перетворює гарантію на фікцію, дозволяючи правоохоронним органам діяти без належного контролю з боку адвокатського самоврядування.

Під час таких обшуків правоохоронні органи часто вилучають електронні гаджети — смартфони та ноутбуки. Критична небезпека полягає в тому, що ці пристрої містять масиви даних, що становлять адвокатську таємницю, по всім клієнтам, а не лише у справі, в рамках якої проводиться обшук. Незважаючи на це, слідчі судді нерідко надають дозволи на таке надмірне вилучення, ігноруючи законодавчі обмеження та принцип пропорційності. Це фактично нівелює гарантії, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України.

Така практика прямо суперечить позиції Європейського суду з прав людини. У знаковому рішенні у справі «Головань проти України» ЄСПЛ чітко наголосив, що під час обшуку в офісі адвоката обов'язково має бути присутній незалежний спостерігач з відповідною юридичною кваліфікацією. Його роль — активно запобігати вилученню матеріалів, які захищені адвокатською таємницею. На жаль, через відсутність дієвих механізмів у національному законодавстві український адвокат залишається у вразливому становищі, не маючи змоги ефективно захистити інформацію своїх клієнтів від неправомірного втручання.

На відміну від ситуації в Україні, де захист від системних зловживань є недостатнім, професійні спільноти в інших країнах демонструють проактивний підхід до саморегуляції. Яскравим прикладом є Американське об'єднання юристів (АВА), яке приділяє значну увагу питанням кібербезпеки. У своєму офіційному висновку 477R комітет АВА встановив етичний стандарт, згідно з яким адвокат зобов'язаний докладати «розумних зусиль» для запобігання несанкціонованому доступу до інформації клієнта.

Цей висновок містить низку рекомендацій, що формують комплексну стратегію захисту. По-перше, адвокат має розуміти природу кіберзагроз та оцінювати ризики для кожного виду інформації окремо. По-друге, необхідно постійно аналізувати захищеність власних пристроїв та програмного забезпечення і використовувати надійні засоби, такі як складні паролі, менеджери паролів та двофакторна автентифікація (2FA) — інакше кажучи, треба дотримуватись цифрової гігієни.

Крім того, АВА наголошує на важливості поширення культури безпеки за межі самого адвоката. Це мають на увазі відкриту комунікацію з клієнтом стосовно рівня безпеки каналів зв'язку (наприклад, слід попередити клієнта про небезпеку надсилання чутливих доку-

ментів через незахищені месенджери). Також це передбачає проведення інструктажів для персоналу та ретельний вибір постачальників ІТ-послуг.

Отже, надійний захист конфіденційної інформації досягається через синергію різних заходів: шифрування дисків, VPN, інструктажів та тренінгів, сейфів, контролю доступу та виховання відповідального ставлення до безпеки в усіх членів команди.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон, Верховна Рада України від 05.07.2012, № 5076-VI : станом на 10.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#n304>
2. Закон України Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України № 2163-VIII (ВВР), 2017, № 45, ст. 403]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії в галузі права *Синицин Павло Миколайович*

Кіріпченко В. В.

студентка 1-го курсу магістратури факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ АДВОКАТА У ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МЕДІАЦІЇ

У сучасному суспільстві трудові відносини залишаються однією з важливих сфер соціально-правового життя, адже вони безпосередньо пов'язані з реалізацією права людини на працю, забезпеченням гідного рівня життя та соціальної стабільності в державі. В умовах воєнного стану в Україні та масштабних соціально-економічних змін неабияк зросла кількість трудових конфліктів, зумовлених призупиненням трудових договорів, невиплатою заробітної плати, скороченнями чи звільненнями працівників, оголошенням простоїв і загальним зниженням гарантій соціального захисту.

Зазвичай такі спори вирішуються у судовому порядку, що передбачає складну, тривалу й витратну процедуру, яка далеко не завжди відповідає очікуванням обох сторін. Саме тому дедалі більшої актуальності набуває застосування альтернативних позасудових методів